

ПРИМЉЕНО: 26.02.2024

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
НАРОДНА СКУПШТИНА
Посланичка група Зелено-леви фронт, Не даavimo Београд
26. фебруар 2024. године
Београд

Орг. јед.	Број	Прилог	Вредност
01	02-628/24		

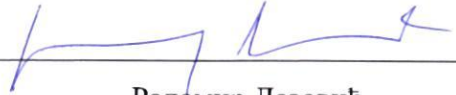
ПРЕДСЕДНИК НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

На основу члана 68. Пословника Народне скупштине подносимо Предлог одлуке о образовању Комисије за утврђивање чињеница и околности у вези са планираном реализацијом међународне специјализоване изложбе EXPO BELGRADE 2027

За представника предлагача одређена је народна посланица Наталија Стојменовић.

НАРОДНИ ПОСЛАНИЦИ

НАРОДНИ/Е ПОСЛАНИЦИ/Е




Радомир Лазовић



доц. др Биљана Ђорђевић




проф. др Јелена Јеринић



Роберт Козма



Наталија Стојменовић



проф. др Ђорђе Павићевић



Марина Мијатовић



Добрица Веселиновић



доц. др Растислав Динић



Богдан Радовановић

На основу члана 8. став 1. и члана 56. став. 2 Закона о Народној скупштини (*Службени гласник РС*, бр. 9/10) и члана 68. Пословника Народне Скупштине (*Службени гласник РС*, бр. 20/12 – пречишћен текст) Народна скупштина Републике Србије, на седници _____ заседања у 2024. години, одржаној _____ 2024. године, донела је

ОДЛУКУ О ОБРАЗОВАЊУ КОМИСИЈЕ ЗА УТВРЂИВАЊЕ ЧИЊЕНИЦА И ОКОЛНОСТИ У ВЕЗИ СА ПЛАНИРАНОМ РЕАЛИЗАЦИЈОМ МЕЂУНАРОДНЕ СПЕЦИЈАЛИЗОВАНЕ ИЗЛОЖБЕ „EXPO BELGRADE 2027“

1. образује се Комисија за утврђивање чињеница и околности у вези са планираном реализацијом међународне специјализоване изложбе „EXPO BELGRADE 2027“ (у даљем тексту: Комисија).

2. Комисију чине:

- По један народни посланик из сваке посланичке групе у Народној скупштини, именован на предлог посланичке групе
- Десет независних научника и стручњака из области економије, права, политикологије, урбанизма, грађевинарства, и других релевантних области које ће предложити представници посланичких група.

Посланичка група одређује народног посланика за члана Комисије у року од седам дана од дана ступања на снагу ове одлуке.

3. Прву седницу Комисије сазива председник Народне скупштине у року од седам дана од протека рока из тачке 2. ове одлуке.

Првом седницом Комисије председава најстарији присутни члан Комисије, до избора председника Комисије.

Комисија на првој седници бира, из реда својих чланова, председника и заменика председника Комисије.

4. Задатак Комисије је да утврди све чињенице и околности у вези са планираном реализацијом међународне специјализоване изложбе „EXPO BELGRADE 2027“ и са тим у вези посебно утврди следеће:

- да ли је урађена студија оправданости организације међународне специјализоване изложбе „EXPO BELGRADE 2027“, са посебним освртом на однос трошкова улагања од стране РС Србије и Града Београда и потенцијалне добити Републике Србије и Града Београда од организације изложбе „EXPO BELGRADE 2027“?

- да ли је урађена студија оправданости изградње других и пратећих садржаја у склопу „EXPO BELGRADE 2027” који су дефинисани чланом 1. став 2. Закона о посебним поступцима ради реализације Међународне специјализоване изложбе EXPO BELGRADE 2027 (у даљем тексту: Закон)?
 - Уколико јесте урађена студија оправданости или студије оправданости, које министарство или надлежни државни орган је наручилац и/или извођач студије оправданости и зашто оне нису биле доступне јавности и грађанима Србије?
 - Уколико није урађена студија оправданости или студије оправданости, како је онда и на основу којих аргумената Влада Републике Србије проценила и дефинисала реализацију „EXPO BELGRADE 2027” за „општи интерес од значаја за свеукупни привредни развој Републике Србије” и утврдила да постоји јавни интерес за експропријацију непокретности, као што је дефинисано у члану 2. и 6. Закона?
 - Зашто је законописац предложио да посебна привредна друштва и друштва посебне намене које ће оснивати Република Србија ради реализације „EXPO BELGRADE 2027” не морају примењивати одредбе закона којим се уређују јавне набавке (члан 14. Закона), и са разлогом тиме подстакао оправдану бојазан јавности и грађана Србије да ће се омогућити коруптивна пракса приликом извођења инфраструктурних и других радова у склопу пројекта „EXPO BELGRADE 2027”?
 - Којим извођачима инфраструктурних и грађевинских радова се на овај начин, кроз омогућавање коруптивних пракси приликом извођења инфраструктурних и грађевинских радова, погодује и омогућавају лукративни послови о трошку буџета и грађана Србије?
 - С обзиром да постоји оправдан бојазан јавности да грађани Србије неће имати корист од организовања пројекта „EXPO BELGRADE 2027”, а поготово од изградње Националног фудбалског стадиона и центра за специјализовану изложбу, утврђујући све чињенице и околности у вези са планираном реализацијом међународне специјализоване изложбе „EXPO BELGRADE 2027” да изради студију оправданости, односно анализу односа трошкова улагања и потенцијалне добити од стране РС Србије и Града Београда.
5. Комисија има право да од државних органа и организација и од организација којима је поверено вршење јавних овлашћења тражи податке, исправе и обавештења, као и да узима изјаве од појединаца које су му потребне за извршење задатака и дужности утврђених овом одлуком.
6. Комисија је дужна да задатке утврђене овом одлуком изврши у року од 120 дана од конституисања Комисије.

Комисија је дужна да поднесе Народној скупштини извештај са предлогом мера, у року из става 1. ове тачке.

Комисија престаје са радом даном одлучивања о његовом извештају на седници Народне скупштине.

7. Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања објављивања у
Службеном гласнику Републике Србије.

РС Број _____

У Београду _____ 2024. године

НАРОДНА СКУПШТИНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
ПРЕДСЕДНИК

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Правни основ за доношење одлуке

Правни основ за доношење ове одлуке је у члану 99. став 1. тачка 7. Устава Републике Србије којим је приписано да Народна скупштина доноси законе и друге опште акте из надлежности Републике Србије; у члану 8. став 1. Закон о Народној скупштини којим су предвиђени акти које доноси Народна скупштина, међу којима су и одлуке; члану 56. ст. 2 истог закона који предвиђа образовање радних тела и у члану 68. Пословника Народне скупштине, којим је прописано да Народна скупштина образује комисију ради сагледавања стања у одређеној области и утврђивања чињеница о појединим појавама или догађајима и да се одлуком о образовању комисије утврђују њен састав и задатак, као и рок за извршење, са обавезом да се Народној скупштини поднесе извештај са предлогом мера.

Комисија ће током трајања свог рада са дужном пажњом примењивати све прописе у вези са њеном надлежношћу и надлежношћу других институција које ће позвати ради сведочења и утврђивања чињеница. Утврђене чињенице биће садржај извештаја са предлогом мера о којима ће се, у складу са Пословником, одлучивати на седници Народне скупштине након завршетка рада Комисије.

II. Разлози за доношење одлуке

Образовање комисије је неопходно најпре из угла јавног интереса с обзиром на то да је EXPO BELGRADE 2027 проглашен за пројекат од националног значаја којем је намењено велико улагање новца свих грађана. Осим улагања, ради остваривања и обезбеђивања свих услова које је Србија навела при конкурисању за овај пројекат, наша земља ће значајна средства за реализацију EXPO BELGRADE 2027 обезбедити путем задуживања. Поред свега тога, ради реализације пројекта Влада РС се определила за коришћење правних механизма као што је *lex specialis* којим се ствара простор за неоправдано, нетранспарентно и коруптивно коришћење новца грађана. Сврха образовања комисије јесте да испита оправданост, транспарентност, одрживост и начин улагања која ће проистаћи из овог пројекта који се представља као развојна шанса како Београда тако и Србије.

Према до сада предвиђеним улагањима, држава Србија ће из буџета издвојити више од милијарду евра за изградњу инфраструктуре предвиђене за EXPO BELGRADE 2027. Према планираном буџету за наредне три године издвојиће се више од 580 милиона евра за грађевинске пројекте, 270 милиона евра за изградњу нове пруге и 5,5 милиона евра за подршку реализацији пројекта EXPO BELGRADE 2027. Поред тога за изградњу Националног стадиона предвиђају се издвајања у износу од 333 милиона евра. Осим буџетских улагања EXPO BELGRADE 2027 ће изискивати и велика задуживања грађана

Србије. Према досадашњим информацијама држава Србија планира милијарду евра почетног задуживања за спровођење овог пројекта.

Осим великих новчаних издатака грађана Србије, сматрамо да би рад ове комисије омогућио и адекватну анализу предвиђених улагања. Наиме, предлогом Закона о посебним поступцима ради реализације међународне специјализоване изложбе EXPO BELGRADE 2027, најновијим примером примене *lex specialisa*, заобилази се Закон о јавним набавкама чиме се из процеса искључују конкуренција и транспарентност и отвара могућност за коруптивне праксе које изузетно могу оштетити грађане и буџет Републике Србије. Заобилажење овог процеса може довести до недостатка транспарентности у избору извођача радова или добављача, што ствара простор за корупцију и злоупотребу јавних ресурса. Сличне праксе коришћене су и током реализације пројекта „Београд на води“ на који се такође примењивао *lex specialis* и по први пут у правној пракси Србије омогућено је да се експропријација јавним средствима врши због изградње објеката у приватном власништву и са комерцијалном наменом а не за изградњу објеката јавне намене (школе, домови здравља, болнице, и слично), а који је такође био представљен као ексклузиван пројекат који ће држави и грађанима донети велики профит. Реалност је заправо да је Република Србија и Град Београд до сада уложили у пројекат Београд на води преко милијарду евра, а да је профит од истог 6 милиона евра, односно да је сваком грађанину омогућено приближно један евро од инвестиције за коју се причало да ће да покрене српску привреду.

Пројектом EXPO BELGRADE 2027 се планирају велики инфраструктурни пројекти. С обзиром да ова врста изложбе представља краткотрајни догађај, поставља се питање на који начин и за кога ће изграђена инфраструктура остати као и да ли оволика улагања имају економску оправданост. Примера ради, Казахстан је за исти пројекат 2017. године потрошила између 3 и 5 милијарди евра, који су се показали као економски неисплативи због мањка посетилаца, ниског профита и системске корупције. До сада Влада РС није дала никакво образложење, студију оправданости планираног пројекта као ни на који начин ће изграђена инфраструктура дугорочно користити грађанима Београда и Србије.

EXPO BELGRADE 2027 је представљен као развојна шанса Београда и Србије. Количина новца који се уз врло мало или скоро никаквих економских оправданости опредељује за овај пројекат, као и механизми којим се транспарентност и одговорност отклањају из свих процедура захтевају непристрасно праћење и процену самог пројекта. Последњих година се огромна средства грађана Србије улажу у такозване „развојне шансе“ које се на крају покажу као потпуно бескорисна коришћења јавних ресурса, који су углавном неусклађени са стварним потребама грађана и од развојних шанси представљају дугорочан финансијски терет за све грађане. EXPO BELGRADE 2027 показује изразите сличности у томе са пројектом Београд на води. Од обећане земље за све грађане створено је приватно насеље неприуштиво за већину становника у које је држава Србија уложила преко милијарду евра а није зарадила ни десетину тог износа. Сматрамо да је у јавном интересу грађана да знају како, где и зашто се њихов новац троши и шта ће они од тога добити.

Због свега наведеног сматрамо да је скупштинска комисија легитимно место за утврђивање чињеница о EXPO BELGRADE 2027.

III. Објашњење основних правних института и појединачних

Предлогом одлуке предвиђено је образовање Комисије и њен састав (тач. 1-3), одређују се задаци Комисије (тачка 4); прописује се начин рада Комисије (тачка 5); одређује се рок за извршавање задатака Комисије, прописује се обавеза подношења Народној скупштини извештаја са предлогом мера и одређује се дан престанка рада Комисије (тачка 6); одређује се ступање на снагу ове одлуке (тачка 7).

IV. Процена финансијских средстава потребних за спровођење ове одлуке

За спровођење ове одлуке није потребно обезбедити додатна буџетска средства.